

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Livsmedelsverket

Yttrande över förslag angående nya föreskrifter om vinprodukter

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen uppfyller kraven i förordning (2024:183) om konsekvensutredningar.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

I konsekvensbeskrivningen har det stora flertalet delasppekter beskrivits godtagbart sätt. Förslaget framstår för Regelrådet som till sin karaktär förenklande och medför såvitt Regelrådet kan förstå inga kostnader för företag. För att konsekvensutredningen ska vara fullständig hade det likväl behövt förklara att det inte finns några kostnader till följd av förslaget att begränsa, om detta är förslagsställarens bedömning. En bedömning av påverkan på intäkter hade också behövts och att det helt saknas information om hur och när förslaget kan utvärderas är en mer väsentlig brist. Ingen av dessa aspekter är emellertid av sådan betydelse att det blir avgörande för helhetsbedömningen av konsekvensutredningen.

Innehållet i förslaget

Med anledning av ny EU-lagstiftning vad gäller tillverkning, märkning och presentation av vinprodukter föreslår förslagsställaren nya föreskrifter om vinprodukter.

Ändringen innebär i detta hänseende att det inte längre finns något krav på att behandlingsmetoder såsom avsyning och chaptalisering ska anmälas till den behöriga myndigheten. På vilka villkor termer gällande fruktvin kan användas föreslås också regleras. Alkoholhalten i vinprodukter föreslås få höjas utan någon föregående anmälan om väderleksförhållandena gör det nödvändigt. Vinproducenter ska under vissa förutsättningar ska kunna undantas från kravet om att återta sina biprodukter som tidigare har funnits.

Förslagsställaren föreslår också att det i föreskrifterna ska tas in en bestämmelse som ger tillverkare rätt att märka produkter som har framställts genom jäsning av andra bär och frukter än druvor, med uttrycket vin, om uttrycket – i ett sammansatt ord – åtföljs av namnet på det bär eller den frukt som vinet har framställts av.

Förslagsställaren föreslår att nuvarande föreskrifter om vinframställning ska upphävas och ersättas av nya föreskrifter om vinprodukter.

Föreskrifterna föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

Bedömning av delasppekter

Problembeskrivning och syftet med förslaget

Med anledning av ny EU-lagstiftning vad gäller tillverkning, märkning och presentation av vinprodukter föreslår förslagsställaren nya föreskrifter om vinprodukter.

Av konsekvensutredningen framgår att producenter har redan i dag möjlighet att höja den naturliga alkoholhalten. För att de ska få göra detta krävs dock att de har gjort en anmälan om detta till Livsmedelsverket senast 48 timmar före den dag då behandlingen ska påbörjas. I syfte att minska vinproducenternas administrativa bördor föreslås nu att denna anmälningsplikt ska tas bort.

Företag är i vissa fall skyldiga att återta sina biprodukter. Medlemsstaterna i EU får besluta att producenter som på den egna anläggningen under ett vinår inte producerar mer än 50 hektoliter vin eller must, inte behöver återta sina biprodukter. Nu föreslås att ett sådant undantag ska införas i föreskrifterna.

I de nya föreskrifterna föreslås att införa en bestämmelse som ger livsmedelsföretagare, som har godkänts av Livsmedelsverket, rätt att märka och presentera vin utan geografisk beteckning med årgång och druvsort.

Förslagsställaren föreslår att det i föreskrifterna ska tas in en bestämmelse som ger tillverkare rätt att märka produkter som har framställts genom jäsning av andra bär och frukter än druvor, med uttrycket vin, om uttrycket – i ett sammansatt ord – åtföljs av namnet på det bär eller den frukt som vinet har framställts av.

Mot denna bakgrund anser förslagsställaren att det finns behov av att justera de svenska reglerna. Förslaget gäller att ändra Livsmedelsverkets föreskrifter om vinframställning och införa nya bestämmelser för att komplettera EU-förordningar. Förslagsställaren anser att det saknas skäl att behålla krav på anmälan av behandlingsmetoder och föreslår därför att dessa ska upphöra, vilket skulle minska livsmedelsföretagens kostnader och administrativa bördor.

Förslagsställaren bedömer att det är lämpligt att besluta nya föreskrifter om vinprodukter i stället för att införa nya eller ändra bestämmelser i nuvarande föreskrifter och föreslår därför att nuvarande föreskrifter om vinframställning ska upphävas och ersättas av nya föreskrifter om vinprodukter.

Regelrådet finner att problembeskrivning och redovisning av syfte är godtagbar.

Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

Om de föreslagna föreskrifterna inte införs menar förslagsställaren att följande konsekvenser är att vänta:

- Att en höjning av den naturliga alkoholhalten i volymprocent vid framställningen av vissa produkter inte kommer att vara tillåten om vinföretagaren inte anmält det till Livsmedelsverket 48 timmar i förväg.

- Att livsmedelsföretagare som på den egna anläggningen under ett vinår inte producerar mer än 50 hektoliter vin eller must måste återta sina biprodukter i kommissionens delegerade förordning ¹
- Att livsmedelsföretagare i Sverige, vid märkning eller presentation av vinprodukter utan SGB (detta uttryck avser att vinet är märkt med en skyddad geografisk beteckning) eller SUB (skyddad ursprungsbeteckning), inte kommer att få ange uttrycket druvsortsvin åtföljt av Sverige eller namn på druvsorten

Om ingen åtgärd vidtas menar förslagsställaren att svenska livsmedelsföretagare hamnar i en sämre ställning än motsvarande företag i andra medlemsstater som har antagit bestämmelser av det slag som har föreslagits i de nu aktuella föreskrifterna. Som exempel anger förslagsställaren att under dessa omständigheter skulle företag som i dag tillverkar och säljer till exempel äppelvin, körsbärsvin, plommonvin, blåbärsvin eller päronvin inte kunna använda den beteckningen på sina produkter. Om det inte skulle vara tillåtet att använda dessa beteckningar skulle tillverkarna behöva ta fram en ny beteckning och trycka nya etiketter. Om beteckningarna inte skulle tillåtas att användas skulle konsumenter dessutom få svårare att förstå vilken slags produkt det är som de köper.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en beskrivning av vilka konsekvenserna skulle bli om ingen åtgärd vidtas. Det är en tydlig beskrivning, vilket är värdefullt.

Regelrådet finner att beskrivningen av konsekvenser om ingen åtgärd vidtas är godtagbar.

Alternativa lösningar

Av konsekvensutredningen framgår att vissa bestämmelser står Sverige fritt att införa. Möjligheten att höja den naturliga alkoholhalten vid framställningen av vissa produkter samt märka vissa produkter utan SGB eller SUB med årgång och druvsort finns redan i dag. En förutsättning för att få märka aktuella produkter med årgång och druvsort är dock att Sverige har infört ett förfarande som säkerställer certifierings-, godkännande- och kontrollförfaranden, så att den berörda informationens korrekthet garanteras. Kravet på att en höjning av den naturliga alkoholhalten vid framställningen av vissa produkter skulle föregås av en anmälan till en behörig myndighet, har dock numera tagits bort på EU-nivå.

Möjligheten att få märka produkter med uttrycket vin åtföljt av namnet på det bär eller den frukt som vinet har framställts av i ett sammansatt ord, druvsortsvin åtföljt av Sverige eller namn på druvsorten eller båda (härefter kallat förslagets märkning), och det föreslagna undantaget från kravet att återta biprodukter saknas i nuvarande föreskrifter². Dessa rättigheter följer inte av någon direkt tillämplig EU-bestämmelse.

Medlemsstaterna har i stället getts möjlighet att införa bestämmelser som ger livsmedelsföretagare dessa möjligheter.

Förslagsställarens uppfattning är att tillverkare vinprodukter skulle gynnas av att sådana bestämmelser införs i Sverige och ser inte några alternativa lösningar till att

¹ Artikel 14 (EU) 2019/934.

² LIVSFS 2002:48

- ha kvar möjligheten att få märka vin och druvmust utan SGB eller SUB med årgång och druvsort
- införa bestämmelser som ger livsmedelsföretagare möjligheten att märka enligt förslagets märkning
- införa en bestämmelse som möjliggör en höjning av den naturliga alkoholhalten vid framställningen av vissa produkter utan någon föregående anmälan till Livsmedelsverket
- införa en bestämmelse som möjliggör undantag från kravet på att återta biprodukter, och
- införa en bestämmelse som anger under vilka förutsättningar uttrycket vin får användas för produkter som inte har framställts av druvor eller druvmust

Förslagsställaren ser inte någon alternativ lösning till att införa ett godkännandeförfarande för de livsmedelsföretagare som önskar märka enligt förslagets märkning.

Förslagsställaren gör bedömningen att det saknas skäl att införa krav på obligatoriska test, såsom ett test av vinets doft och smak eller ett test för viner som framställts av en enda druvsort, i syfte att inte i onödan öka de administrativa bördorna eller kostnaderna för vinproducenterna.

Uppgifternas korrekthet vad gäller märkning i de nämnda avseendena ska i stället säkerställas genom administrativa kontroller.

Regelrådet finner att förslagsställaren på ett överskådligt och utförligt sätt har beskrivit de alternativa lösningar som finns och vilka konsekvenser det skulle kunna ge om man införde dessa.

Regelrådet finner att beskrivningen av alternativa lösningar är godtagbar.

Berörda företag

Enligt konsekvensutredningen fanns, vid utgången av 2022, 64 registrerade tillverkare av vin i Sverige. De flesta av dessa företag är små och de har en odlingsareal som ligger mellan en och tio hektar. Ett par av företagen anser förslagsställaren vara stora, där importerat och infört vin tappas. Fem anläggningar kan räknas som medelstora (de producerar över 20 ton druvor per år) och resten är små eller mycket små. Den samlade svenska arealen för vinodling uppskattas uppgå till cirka 100 hektar, vilket ger ungefär 13 000–14 000 flaskor vin per år.

Alla tillverkare av vin kommer emellertid inte att beröras av de föreslagna föreskrifterna. Endast de företag som producerar biprodukter som omfattas av de föreslagna föreskrifterna eller önskar höja den naturliga alkoholhalten i vissa produkter, samt de som vill märka sina produkter enligt förslagets märkning kommer att omfattas.

Regelrådet finner att förslagsställaren har beskrivit antal företag, i vilket bransch de finns och vilken storlek de har.

Regelrådet finner att beskrivningen av berörda företag är godtagbar.

Förslagets effekter för företagens kostnader och intäkter

Av konsekvensutredningen framgår att nuvarande krav på anmälan av vissa beredningsmetoder tas bort innebär en administrativ lättnad för företagen. Förslagsställaren uppskattar att detta innebär en tidsbesparing av en timme i administration per företag jämfört med nuvarande regler. Kravet på ansökan om godkännande för att märka med årgång och druvsort är kvar oförändrat och innebär därför ingen skillnad i administrativ börda eller kostnad för företagen. Det är en frivillig märkning som kräver ett godkännande av en behörig myndighet enligt EU-reglerna. Producenterna kan välja att inte använda märkningen och behöver då inte ansöka om godkännande. Producenterna kan välja att inte använda märkningen och behöver då inte heller ansöka om godkännande.

Inget anges om förslagets påverkan på intäkter.

Regelrådet förstår av beskrivningen att gällande den administration som nu inte längre är obligatorisk kan företag besparas en timme per företag i arbetskostnad. Dock har förslagsställaren inte angivit vilken timkostnad som uppskattas, vilket hade varit önskvärt. I det andra fallet som rör ansökningar gällande druvsortsviner kan företagaren välja att ansöka eller ej. I de fall företagaren väljer att ansöka kan detta medföra en timmes arbete. Den företagare som inte önskar ansöka behöver inte göra det då processen är valfri varför detta inte kan tolkas som en obligatorisk reglering och kostnad. Dessa regler kommer av EU-krav på att märkningen ska godkännas av svenska myndigheter (i detta fall Livsmedelsverket). Kravet har funnits tidigare och består, det är alltså inte en förändring till följd av förslaget. Att det saknas en beskrivning av påverkan på intäkter är en brist. Om bedömningen skulle vara att det saknas sådan påverkan hade detta kunnat anges och motiveras. Skulle det finnas särskilda utmaningar att beskriva en påverkan på intäkter i detta fall kunde och borde detta ha angetts. Att det helt saknas information innebär att beskrivningen är ofullständig i det avseendet.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets effekter för företagens kostnader är godtagbar. Beskrivningen för företagens intäkter är bristfällig.

Påverkan på konkurrens, särskilda hänsyn till små företag och andra relevanta konsekvenser

Genom de föreslagna föreskrifterna föreslås livsmedelsföretagare under vissa förutsättningar få höja den naturliga alkoholhalten i vissa produkter utan att först ha anmält detta. Det föreslås också att livsmedelsföretagarna under vissa förhållanden ska få undantas från kravet att återta sina biprodukter, och att vid märkning och presentation av vissa produkter tillåtas förslagets märkning.

Förslagsställaren bedömer att konkurrensförhållandet mellan livsmedelsföretagare som är verksamma i Sverige, och sådana som är verksamma i medlemsstater som redan infört bestämmelser av det slag som föreslås i de nu aktuella föreskrifterna, kommer att bli mer jämnt genom att obligatoriska anmälningar nu utgår.

Förslagsställaren uppger att särskild hänsyn till små företag vid utformningen av reglerna inte har varit nödvändig då de flesta företag som berörs är små företag.

Av den beskrivning som finns i konsekvensutredningen framgår att svenska företag genom mindre regleringar får en mer jämställd konkurrenssituation då de inte längre behöver genomgå administrativa processer som deras europeiska konkurrenter inte måste. Av detta

resonemang tolkar Regelrådet det som att förslaget är till företagens fördel konkurrensmässigt sett.

Regelrådet finner att beskrivningen av påverkan på konkurrens, särskilda hänsyn till små företag och andra relevanta konsekvenser är godtagbar.

Åtgärder för att begränsa förslagets kostnader och andra effekter

Inget anges, såvitt Regelrådet kan se, om åtgärder för att begränsa förslagets kostnader och andra effekter.

Regelrådet gör följande bedömning. Eftersom förslaget avses förenkla och minska kostnader är det troligt att det i detta fall inte finns några åtgärder för att begränsa förslagets kostnader och andra effekter. Om så skulle vara fallet kunde och borde likväl förslagsställaren ha förklarat detta i konsekvensutredningen, vilket hade kunnat göras i all korthet.

Regelrådet finner redovisningen av åtgärder för att begränsa förslagets kostnader och andra effekter bristfällig.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Enligt förslagsställarens bedömning behöver inte någon särskild hänsyn tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande, utan föreskrifterna bör träda i kraft så snart som möjligt.

Föreskrifterna måste dock anmälas till EU-kommissionen och övriga medlemsstater innan de kan beslutas. Anmälningsskyldigheten följer av Europaparlamentets och rådets direktiv³ om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster. En anmälan till EU-kommissionen medför en stand-still-period om normalt tre månader, men perioden kan förlängas med ytterligare tre månader om kommissionen eller någon medlemsstat har synpunkter. Under denna period, och innan anmälningsproceduren är avslutad, får de föreslagna föreskrifterna inte beslutas.

Av konsekvensutredningen framgår att informationsinsatser kommer att vidtas i samband med att föreskrifterna beslutas och publiceras. Information kommer att ges till företag, branschorganisationer och kontrollmyndigheter genom Livsmedelsverkets officiella kanaler, nyhetsutskick och information på Livsmedelsverkets webbplats uppger förslagsställaren.

Regelrådet finner att förslagsställaren redogjort för hur förslaget kommer att förankras och sannolikt godkännas på EU-nivå samt vilken tidsrymd som krävs för detta. Förslagsställaren redogör också för att för svensk del kan förslaget införas omgående, men att förutsättningen är att alla steg och mått för ett godkännande i EU också vidtas.

Regelrådet finner att beskrivningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser är godtagbar.

³ (EU) 2015/1535

Hur och när konsekvenserna av förslaget ska utvärderas

Ingen beskrivning av hur och när konsekvenserna av förslaget ska utvärderas har kunnat återfinnas.

Regelrådet finner att beskrivningen av hur och när konsekvenserna av förslaget ska utvärderas är bristfällig.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven

Enligt konsekvensutredningen uppges att den reglering som föreslås överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU. De föreslagna bestämmelserna är förenliga med nuvarande EU-förordningar om vinprodukter och syftar till att komplettera dessa skriver förslagsställaren.

Förslagsställaren anger att det bör noteras att aktörer som är skyldiga att föra register är skyldiga att ange de oenologiska metoder (metoder relaterade till beredning av vin), behandlingar och bearbetningar som de genomför. Denna skyldighet följer av en direkt tillämplig EU-förordning och därför behandlas inte detta i förslaget.

Ingen beskrivning av om förslaget går utöver minimikraven har återfunnits, men eftersom förslaget är av förenklande karaktär förstår Regelrådet att inga krav som går utöver minimikraven för reglering bör beaktas i detta sammanhang och kan därför acceptera en utebliven beskrivning.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven är godtagbar.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 29 januari 2025

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Peter Nilsson och Lars Silver,

Ärendet föredrogs av Anna Nilsson.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Anna Nilsson
Föredragande